



Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 4 του Θεοφάνη 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αρ. 4 | ΑΡΙΘ. 201

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

Α. Ε. Παραμύθια Μολίβου (Μαυλήνης).
ΜΙΧ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ. Ένα βράδι του Νοέβρη.
ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΝΘΙΑΣ. Θεσσαλικά δηγήματα—
'Η άσπρη γενιά (τέλος)
Φ. Α. Φως!...
Α. ΤΣΕΧΩΦ. Βιβίον παραπόνων (μίμηση 'Αγ. Κωνσταντίνου).
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ. Το Βαπόρι.
Α. ΣΙΓΑΝΟΣ. Θεατρικά—δ μαρκήσιος Προιά
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Α. Παλαμάς. Σπ. Περούλης. Leo Languier. Γ. Σ. Ζουφρές. Βαγιέντης. 'Ελθέσιος.
Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πράγματα (Το Σκοτεινό του Χαροκόπου—'Εθνικά ρεζιλέματα—Βιάλης.... χωρίς τέλος—Το μνημόσυνο—'Η ι. Ιοτα—Το παράσημο του Χρόνη—Κουρασμένος πατριωτισμός).
ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΚΗΡΥΓΜΑ—ΒΑΡΒΑΡΟ-ΠΑΖΑΡΟ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΦΩΣ !....

«Εάν το Κράτος καρκινοβατεί, του-
το οφείλεται εις την μεγάλην επίδρα-
σιν των βουλευτών επί της Διοική-
σεως».

Γ. Θεοτόκης

Το είπαμε ως τώρα ελ' οι Ρωμιοί, το είπε τελευταίος κι ο Πρωθυπουργός μας· «αν το Κράτος μας πηγαίνει σαν τον κάβουρα, τούτο το χρωστάμε στους βουλευτάδες που διευτύνουν τη Διοίκηση, το ίδιο το Κράτος δηλ.». Και η «'Ακρόπολη» τόσο ένθουσιάζτηκε με τα πρωθυπουργικά λόγια που λίγο ακόμα και θα μάς έλεγε πως το Έθνος σώθηκε μόνο γιατί ξεστόμησε ο κ. Θεοτόκης τη γιλιωσιπωμένη αυτή αλήθεια. Μά την αλήθεια ελοι τη λέμε, ακόμα και οι Ρωμιοί πρωθυπουργοί· αυτό όμως δε σημαίνει τίποτα· λόγια είναι και περνάνε, άερας και χάνεται. Και τα λόγια δε θα μάς σώσουνε, όσο γυαλιστερά κι αν είναι, όσο ρητορικά κι α λέγονται. Θα μάς σώσουν τα πράματα, κι αλλοίμονο, τα πράματα γροθοκοπίζονται με τα λόγια και πάντα παίρνουν του Όλυμπιονίκη το βραβείο.

Νά κ' η άποδειξη·

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Αγαπητέ κ. Μπλήμα,

Είς απάντησιν της από 23 φθίνοντος ύμε-

τέρας, σās πληροφορώ δι επί του παρόντος το
ύπ' έμέ Υπουργείον δέν θά ένεργήσῃ δικα-
στικός μεταβολάς· όταν δέ θά γίνονν τοιαύται
θά έχω ύπ' όψιν μου τήν σύστασίν σας και θά
προσπαθήσω νά σοϋ φανώ εύάρεστος.

Σε χαιρετώ

Δ. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

Αθήναι, 29 Δ'βρίου 1905.

Το τρυφερό αυτό γραμματάκι του κ. Υπουρ-
γου της Δικαιοσύνης δημοσιεύτηκε στο «'Αστυ»
της περασμένης Τετράδης (σελ. 1, στήλ. 1),
την ίδια μέρα δηλ. που η «'Ακρόπολη» (σελ.
1, στήλ. 3, 4 και 5) με το μεγαλόπρεπο τίτλο
«'Αληθινοί Πατέρες» και με ψηφιά μαύρα και
χτυπητά χαιρετούσε τα λόγια του κ. Θεοτόκη
και τα χαρακτήριζε για φωτεινά, πατριωτικά
και... ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑ, αφού προμηνούσανε,
λέει, την άνάστασιν του Έθνους.

Διαβάσατε τα λόγια του κ. Πρωθυπουργού,
διαβάσατε και το γραμματάκι του κ. Υπουργού
της Δικαιοσύνης. Φως βέβαια, και μπόλικο φως
σκορπίζεται και τα φωτίζει όλα τριγύρω μας, μά
το φως αυτό από που βγαίνει; Από τα λόγια
του κ. Θεοτόκη ή από το γραμματάκι του κ.
Βοκοτόπουλου;

Θαρρούμε κι από τα δυό· από το πρώτο βγαί-
νει το φως της ρητορικής, κι από το δεύτερο το
φως της ώμης αλήθειας· φωτα και τα δυο που
πέφτουνε με όρμη στα μάτια μας και μάς απο-
στραβώνουνε.

Πρέπει όμως επιτέλους κάτι να πιστέψει κα-
νείς, ή το πρώτο ή το δεύτερο· έμεις τα πιστεύ-
ουμε και τα δυο, για νάμαστε σύγουροι, πι-
στεύουμε ακόμα και το τρίτο, που γράφτηκε την
ίδια μέρα στις φημερίδες, πως δηλ. είκοσιεννιά
Υπουργικοί βουλευτάδες φύγανε για τις έπαρ-
χίες τους επειδή η Κυβέρνηση δέν τους έδινε τα
ρουσφέτια που της ζητούσαν.

Φως κι αυτό....—Φως το χέρι, φως το πόδι
κι όλα γύρω σου είναι φως—που λέει κι ο ποιη-
τής. Και μάλιστα φως δυνατώτερο από τ'άλλα
δυό. Φως που μάς δείχνει την αληθινή κατά-
σταση, το βουλευτή δηλ. που στενόχωρει την
Κυβέρνηση νάν της άρπάξει όσο μπορεί περ-
σότερα, και το λαό που τονε χαιρείται και τον
καμαρώνει το βουλευτή του, όταν τονε βλέπει
έτσι να πολιτεύεται και που δέν έχει το κουρά-
γιο νάν του πει, «έγώ σέστειλα στη Βουλή να
δουλέψεις για το Έθνος κι όχι να μ'ην άφίσεις
κουρέλι άπάνου του».

Φ. Α.

ΔΑΚΡΙΑ

Στο Γιώργο Πολίτη.

‘Η πλάση πλέον έσώπασε, κ' ή μόρα
Δέν πέφτει σάν και πρώτα, όρμητική·
Κάποιες ρανίδες άπ' τα δέντρα τώρα
‘Αργοσταλάζουν μόνο έδω κ' έκει.
Σάν μια μητέρα, άφου πικροδρηνήσῃ
Γιά του παιδιού της κάποια συφορά,
Σιγά σιγά το κλάμα της θά σβύσῃ,
Και μόνον ένα δάκρυ θά γλίστρῃ.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΕΝΑ ΒΡΑΔΙ ΤΟΥ ΝΟΕΒΡΗ

(Μιά ιστορία που κάποτε θά ξεχαστεί)

Σόν αγαπημένο μου Παύλο Νισβάνα.

Δέ θυμάμαι καλά που την πρωτογνώρισα. Ίσως
μέσα σε πλήθος, σε κανένα κοντσέρτο, θέατρο, σε
καμιά έκθεση. Αυτό ξέρω μονάχα. Την άπαντούσα
ταχτικά στο δρόμο, τη χαιρετούσα φιλικά, με χαιρε-
τούσε και κείνη. Δυό τρεις λέξεις αλλαζαμε μόνο ό-
ταν κάπου καμιά φορά συναντηόμαστε, σε κοντσέρ-
το, θέατρο, ή έκθεση· και τίποτ' άλλο.

Έτσι περάσανε τέσσερα χρόνια. Ένα βράδι δε-
χότανε ο ποιητής Β. Έκει πάλε συναντηθήκαμε, δέν
ξέρω πως βρεθήκαμε δίπλα.

Κάτι της είπα, κάτι μου είπε και κείνη. Είταν
και τόσο συνεθισμένα... σε λίγο σωπήσαμε.... έξα-
φνα μου λέει·

—Τί παράζενο, χαιρετιόμαστε, συναπαντιόμαστε
καμιά φορά, κουθεντιάζουμε, αλλά ο ένας σκεδόν δέ
γνωρίζει τον άλλο. Φανταστείτε, ξεχνάω...

—Τ' όνομά μου;

—Ναι, δέν είναι παράζενο;

Ίσως δέν το είχε μάθει ποτέ, έγω όμως είχα
πληροφορηθεί πως είναι καλλιτέχνης στη μουσική
και τη λένε Βέρα Νικολαγεβνα· και γώ δέν ήξερα
γι' αυτήν περισσότερα.

Κάποιος άρχισε να διαβάζει στίχους, άλλος ένας
δήγημα... ή κουδέντα μας κόπηκε... χωριστήκα-
με. Βρεθήκαμε σε διάφορες γωνίες του σαλονιού, λέ-
γαμε δυό τρεις λέξεις και πάλι χωριζόμαστε. Όταν ο
κόσμος έφρευγε, την είδα κοντά μου στο χαγιάτι. Γύ-
ρισε και μου είπε·

—Δέν έρχεστε κανένα βράδι σπίτι μας; Τον
Πιότρο 'Αλεξάντροβιτς τον γνωρίζετε;

— Ποιόν;
Δὲ μιλάει. Τὸ χέρι τῆς προσπαθεῖ νὰ βρεῖ τὸ μανίκι τῆς γούνας τώρα.
— Τὸν ἄντρα μου.
Τὸ κεφάλι τῆς εἶναι σκυμένο, τὰ μάγουλά τῆς χλωμά. Ἐπὶ τέλους τὸ μανίκι βρέθηκε.
Φίλησα τὸ χέρι τῆς.
— Καλὴ ἀντάμωση.
— Σὰς περιμένουμε.

*

Πῆγα· ὁ ἄντρας, ἓνας καλὸς καὶ ἐξυπνὸς ἄθρωπος, μὲ δέχτηκε ἀνοιχτόκαρδα. Μὲ κοίταζε λεύτερα στὸ πρόσωπο, μούσφιξε φιλικὰ τὸ χέρι... ἀλλὰ δὲν ξέρω γιατί' αἰστανόμουνε λίγο σὰ στενοχώρια. Μοῦ φάνηκε μάλιστα σὰ νὰ τὸ παρατήρησε καὶ σὰ νὰ θέλησε νὰ μοῦ δώσει θάρρος, σὰ νὰ θέλησε νὰ μοῦ πεῖ.
— Ἀγαπάτε τὴ γυναῖκα μου; Τὸ ξέρω. Καὶ μὴ πως μπορεῖ νὰ μὴ τὴν ἀγαπήσει κανεὶς; Ἐ! λοιπὸν, ἄς βλέπουμε τὰ πράματα ἀπλά.

Ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτα καὶ γλήγορα ἔφυγε γιὰ τὴν λέσχη.

Ὅτα μείναμε μόνον, μοῦ εἶπε ἡ Βέρα Νικολάγεβνα μέσα σ' ἄλλες κουβέντες γιὰ ζητήματα τῆς μέρας.

— Πρέπει νὰ εἰστε οἱλοι· ἔχει τόσο ἐμπιστευτικὰ μάτια, καταλαβαίνετε, ἐμπιστευτικὰ μάτια. Καὶ μὴ πως τολμάει κανεὶς νὰ βάλει σὲ λύπη μάτια ἐμπιστευτικὰ;

Μοῦ πρότεινε τὰ χέρια τῆς ρίχνοντας πίσω τὸ λεπτὸ καὶ λυγρὸ κορμί τῆς, καὶ ἔτσι εἶταν κοντὰ μου καὶ μακριὰ μου μαζί. Πολλὲς φορές παρατήρησα μιὰ τέτλια κίνηση σὲ γυναῖκες τιμιώτατες, γλυκύτατες, ποὺ πολλὰ ὑποφέραν.

Χωρὶς νὰ βγάλω μιλιὰ, φίλησα τὰ χέρια τῆς, τὰ χέρια μὲ τὸ λεπτὸ καὶ ἄσπρο δέριμα, ἔσφιξα τὰ τόσο εὐκίνητα δαχτυλάκια τῆς ποὺ μέσα κοιμόντουσαν κάτι ξεχασμένες μελωδίες.

— Ἀς εἴμαστε ἄγνοι, ἄς εἴμαστε βγενικοί.

— Ναί... ἄγνοι... βγενικοί...

*

Καὶ καθόμουν σ' ἓνα μαξιλάρι τιμὰ στὸ μεγάλο μακρὺ πιάνο καὶ ὥρες ὁλόκαιρες κοίταζα καὶ ἔκουγα τὰ χέρια τῆς φιλενάδας μου.

Κι οἱ μελωδίες ποὺ γλυκοκοιμόντουσαν στὰ δαχτυλά τῆς ξυπνοῦσαν καὶ χυνόντουσαν στὴ μεγάλη σο-

βαρὴ καὶ σιωπηρὴ κάμαρά... Καὶ τὸ πρόσωπό τῆς φωτιζόταν ἀπὸ κάποια ἐμπνευσή καὶ ξεχωριστὴ ὁμορφιά.

Καὶ ἐπαίξε Grieg καὶ ἔλεγε πως ἀφουγκράζεται κάποιο μεγαλόπρεπο καὶ χαρῶπό μουρμουρίσμα τοῦ καιροῦ ποὺ φτάνει. Καὶ ἐπαίξε Tchaikovsky καὶ ἔλεγε πως παραπονιόταν γιὰ κάποια περασμένα ἄδικα καὶ γιομάτα πόνους. Καὶ ἐπαίξε Chopin καὶ οἱ καρδιές μας ξεκιζόντουσαν, κοματιαζόντουσαν ἀπὸ κάποιο ἄγνωστο πάθος, ἀπὸ κάποια ἀνήκουστη λύπη.

Καὶ τέλιωνε τὸ κομάτι καὶ ἔσκυβε τὸ κεφάλι τῆς χωρὶς νὰ βγάλει τὰ χέρια τῆς ἀπὸ τὰ κόκκαλα.

— Εὐχαριστῶ, Βέρα Νικολάγεβνα— ἔλεγα σιγαλά— καὶ ξανάρχιζε πάλι. Καὶ πάλι φαινόταν σὰ νὰ περίμενε τὸ μουρμουρητὸ τοῦ μελλομένου καιροῦ, σὰ νὰ ἔκλαιγε τὰ γιομάτα θλίψης περασμένα, τοὺς πόνους καὶ τίς λύπες ποὺ ποτὲ δὲν εἴχαμε αἰστανθεῖ.

Καὶ τέλιωνε περιμένοντας τὸ αὐχαριστῶ μου, τὰ παυνέματά μου...

Καμιά φορά τῆς διαβάζα κανένα βιβλίο· κείνη ἄκουγε. Καμιά φορά τῆς ἔλεγα· οἱ ἄθρωποι εἶναι ἔρμει, περνοῦν τὰ νιάτα, θέλει πολὺ καιρὸ νὰ μαραθεῖ τὸ χαμολούλουδο, εἶναι λιγιστὸ τ' ὥραϊο στὴ γῆ! Μὰ γλήγορα θὰ ρθοῦν τὰ κρύα, θὰ φτάσουν τὰ γεράματα, οἱ μακριές ἀρρώστειες... ὦ νιάτα! εἰσαστε ὥραϊα, εἰσαστε θαυμάσια!

— Ὅχι ἄς! μὴ λές τέτλια λόγια!— ἀπαντοῦσε σιγαλά καὶ σκέπαζε τὰ μάτια τῆς μὲ τὰ χέρια τῆς— Τὸν ἀγαπῶ! τὸ ξέρετε. Εἶναι τόσο καλὸς, τόσο γλυκός. Εἶναι δημιουργήμα δικό μου, εἶναι παιδί μου...

Καὶ τὸ βράδι, στίς δέκα σωστὰ ὅταν ἔφευγα, μὲ ρωτοῦσε σιγὰ καὶ φιλικὰ.

— Ἐχετε κάποιο πόνον; καὶ μοῦ εἶδνε τὰ δύο τῆς χέρια καὶ σὰν πάντα ἔριχνε πίσω τὸ σῶμα τῆς. Ἀλλὰ μιὰ φορά τὴν ἀγκάλιασα.

Κατέβασε τὰ ματόφυλλά τῆς, καὶ ἀμέσως γένηκε σοβαρὴ καὶ αὐστηρά. Ἐφυγε χωρὶς νὰ μοῦ πεῖ καληνύχτα καὶ σὰν ξαναναμωθήκαμε τὴν ἄλλη μέρα μοῦ εἶπε πως τέτλια πράματα δὲν τῆς ἀρέσουν καὶ ὅτι δὲν πρέπει, δὲν πρέπει νὰ ξαναγίνουν.

*

Καὶ δὲν ξανάγιναν. Οἱ τρεῖς μας— ἐκείνη, ἐγὼ καὶ ὁ ἄντρας τῆς— μένανε δεμένοι ἀπ' τὴν πιὸ στενὴν φιλία... Ἀλλὰ...

Ἀπὸ βράδι σὲ βράδι ἐπαναλαβαινόμουν τὰ σι-

γαλά δειλινὰ μὲ τὸν Grieg, τὸν Tchaikovsky τὸ Chopin καὶ οἱ φιλικὲς εἰρηνικὲς κουβέντες μας— ἐκείνη, ἐγὼ καὶ ὁ ἄντρας τῆς—... Καὶ τὰ γλυκὰ καὶ ἐμπιστευτικὰ μάτια τοῦ Πιότρ Ἀλεξάντροβιτς πάντα φαινόντουσαν σὰ νὰ συχωροῦσαν, νὰ συμπαθοῦσαν καὶ νὰ λένε:

— Ἀς εἴμαστε ἄπλοι.

Καὶ γύρευα μὲς στὴν καρδιά μου νὰ βρῶ λόγια φιλίας γι' αὐτόν, μὰ τοῦ κάκου. Χαμόγελοῦσα μὲ ὅλη τὴ δύναμή μου. Μάλιστα κάποτε μοῦ ῥχότανε νὰ τοῦ τὰ μολογήσω ὅλα. ἀλλὰ... ὦ ἄς ὑπῆρχε τίποτα νὰ μιλήσω!

Δὲν ὑπῆρχε τίποτα. Καὶ μοῦ δώσανε νὰ καταλάβω πως ποτὲ δὲ θὰ ὑπάρχει τίποτα. Καὶ δὲν εἶχα διόλου ἐλπίδες, δὲν εἶχα ὄνειρα, δὲ λαχταροῦσα τίποτα.

Καὶ περνοῦσαν οἱ μέρες χρωματισμένες ἀπ' τίς μελωδίες ποὺ κείνη δημιουργοῦσε, σήμερα γαλανές, ἐπειτα πρασινωπές, ἐπὶ τέλους ροδοχρώματες καὶ μέρα μὲ τὴ μέρα πιὸ φανταχτερές.

*

Στὰ τέλη τοῦ Νοέμβρη ἀρρώστησε ἀπὸ ἓνα λαφρὸ κρυολόγημα. Ἀλλὰ μὲ ὅλα αὐτὰ ἀναγκάστηκε νὰ περάσει μιὰ βδομάδα ἀλάκαιρη κλεισμένη στὴν κάμαρά τῆς καὶ δὲν τὴν εἶδα ὅλον αὐτὸν τὸν καιρὸ.

Κ' ἔξαφνα ἓνα βράδι χιονιστερό, ἦρθε σὲ μένα, στὸ δωμάτιο ποὺ καθόμουν. Εἶταν ἡ πρώτη φορά ποὺ ῥχότανε, φυσικὰ δὲν τὴν περίμενα καθόλου, ἀλλὰ σήμερα ὅταν θυμᾶμαι κείνη τὴ βραδιά μοῦ φάνηκε πως ἤξερα, πως εἶμουν βέβαιος ὅτι θὰ ἔρθει. Γι' αὐτὸ βρέθηκα σπύτι σὲ ὥρα ποὺ ἄλλοτε ποτὲ δὲν εἶμουν, γι' αὐτὸ εἶχα συγυρῆσει τὴν κάμαρά μου, εἶχα βάλει σὲ τάξη τὰ χαρτιά καὶ τὰ βιβλία μου ποὺ εἶτανε σκορπισμένα στὰ τραπέζια, στίς πολυθρόνες, στὸν καναπέ, γι' αὐτὸ...

Χτύπησε τὴν πόρτα, μπῆκε, μούσφιξε τὸ χέρι, κάθισε στὸν καναπέ καὶ ἔρχισε ἀμέσως.

— Ἦρθα νὰ σὰς πῶ, πως... πως στραβονόμαστε στὴ ζωὴ μας ἐνῶ ὑπάρχει κάπου μιὰ εὐτυχία... μιὰ εὐτυχία ἀληθινή... Ναί, ὑπάρχει μιὰ εὐτυχία καινούργια, δημιουργική.

Φίλησα τὸ χέρι τῆς, ἡ πιὸ σωστὰ τὸ μανσόν τῆς. Ναί, τὸ μανσόν, τώρα τὸ θυμᾶμαι καλὰ... Καὶ ἔρχισα νὰ λέω καὶ ἐγὼ, νὰ λέω... νὰ προσφέρω

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

Η ΑΣΠΡΗ ΓΕΝΙΑ

(Ἡ ἀρχὴ τοῦ στὸ περασμένο φύλλο).

«Οἱ μέρες εἶταν κουκουλωμένες καὶ ὁ πρασινοκίτρινος κάμπος ἤσκιωνε καὶ μαυροφοροῦσε. Πίσω ἀπὸ τὰ θαμπωμένα σύγνεφα ὁ γῆλιος ἄπλωνε πιὸ φαρδιά σὰ μιὰ φλογισμένη μπάρκα. Ἐνα κρύφιο γαργάλισμα ἄγγιζε τὸ κορμί μου ἀστόχαστα καὶ περπατοῦσα μονάχη μου σὰν τὴν πλανημένη γελᾶδα, χωρὶς νὰ ξέρω τί ἔχω. Τὰ μαλλιά μου εἶταν τόσο μακριὰ ποὺ ἔφταναν ὡς τίς στέρνες καὶ γίνονταν στὴν ἄκρια μιὰ μεταξένια φούντα· σὰ φυσοῦσε ὁ ἀγέρας, ἔχυνε κάποιο κρυφὸ καὶ γλυκὸ παράπονο ἢ φούντα. Τὰ γόνιμα χωράφια ἔβγαζαν μιὰ μυρουδιά μαλακιά καὶ ἀνακατωμένη πού, σὰν τὴ μύριζα, θαροῦσα πὼς εἶμαι ἢ ἴδια ἐγώ. Ἡ μάννα μου ὅμως ψήλωνε

μακριάθε σὲ κανέναν ὄχτο σὰν τὸ μαῖο κοράκι, καμπύλωνε στὸ στόμα τίς ἀπαλάμες σὰ χονὴ καὶ χούγιαζε· «Ὁ... Φῶτω ξεπατωμένη, ποῦ τρύπωσες πάλι, μωρή, καὶ δὲ φαίνεσαι πουθενά;... Ὁ... Ὁ... Σβαρνιάρ!...»—Μὰ ἐγὼ σκάλωνα γλήγορα σὲ καμιά λέφκα χνουδάτη ποὺ τὰ πούπουλα τῆς κουκούλωναν τὰ μαλλιά μου ἢ κρύβουσαν πίσω ἀπ' τίς ἀνθισμένες βουζιές καὶ τὰ μάτια μου κολυμπούσανε στὰ δάκρια, χωρὶς νὰ πονῶ διόλου. Μοναχὰ στὰ σουρουπώματα ἔτρεχα καὶ ἐγὼ κοντὰ στὰ δαμάλια ποὺ τὰ βοσκοῦσε ὁ νιὸς γελαδάρης καὶ ξέκοβα μπροστὰ στὸ σπύτι μου τίς δικές μου μουσικίδες. Ὑστερα μούσφιγγε ἀφτὸς τὸ χέρι καὶ τρύπωνα μέσα ζαλισμένη καὶ μὲ τὸ κεφάλι κρεμασμένο κάτου».

«Τάστερία δὲν εἶχαν ἀνάψει ἀκόμα καὶ ἡ μάννα μου μὲ ξεπροβοδοῦσε νὰ πάω ψωμί στὴν καλύβα τοῦ ἀδερφοῦ μου ποὺ φύλαγε τὰμπέλια. Εἶταν ἡ καρδιά τοῦ θέρου, μὰ τὰπόγιομα εἶχε πιάσει μιὰ νεροποντὴ καὶ τώρα ξάνοιγα μακριάθε στὸν κάμπο λίγα βόδια μουσκεμένα νὰ τρῶν ἀκόμα σκυφτὰ τὸ κίτρινο καὶ βρεμένο χορτάρι. Δὲν εἶχα περάσει τὰ δώδεκα χρόνια καὶ σκιαζοῦμαν ὁλοένα, σὰν κοιτοῦσα τριγύρω τὰ δέντρα ποὺ μαυρολογοῦσαν μὲ τὴ νύχτα.

Στὸ γόρυσμα ξεστοχοῦμαι κοντὰ στίς κωλοφωτιές ποὺ γλήγορα καὶ τὸ ματι μου τίς ἔγλεπε στὸν ἀέρα γιὰ λίγο νὰ φάνουνε μιὰ γραμμὴ χρυσαφένια καὶ μακριά. Ἐνας ἥσκιος σάλεψε τότες μέσα στὸ διπλανὸ χαντάκι· καὶ ὁ νιὸς γελαδάρης μένεβε σιγαλά καὶ γλυκά. «—Ἐλα στὸ μπουστάνι μου, Φῶτω, ἔλα νὰ σὲ φιλέψω ποτόνια...». — «Νύχτωσε τώρα καὶ θὰ μὲ μαλώσει ἡ μάννα μου. Δὲ χασομερῶ». — «Εἶναι θροφανὰ καὶ δροσκα· ἔλα καὶ θὰ μετανοιώσεις...». Καὶ μὲ τραβοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι μὲ τὸ στανιό. Ἐνοιωθα μιὰ κρυφὴ φλόγα νὰ καίει τὰ μάγουλά μου, τὰ γόνα μου τρεμούλιαζαν καὶ σκόνταβα ὁλοένα σαστισμένη μὲς τὰ ὀργώματα, μὰ καλὰ δὲ μπορούσα νὰ βγάλω ἀπὸ τὸ στεγνωμένο μου στόμα, γιὰτὶ ἡ γλῶσσα μου εἶχε δεθεῖ. Ὁ γερός λεβέντης μοῦ ζυποῦσε τώρα τώρα τὸ νῶμο καὶ τὴν ἀμασκάλη μὲ τὰ δαχτυλία τοῦ καὶ ἔτσι μὲ σβαρνοῦσε μὲς τὸ μπουστάνι σὰν ἓνα πειστωμένο βιτούλι· καὶ κάθε λίγο ἔσκυβε καὶ μὲ κοιτοῦσε μὲ τὰ φλογερὰ του μάτια σὰ νὰ ἤθελε νὰ μὲ ροφήσει. Τὸ φαγωμένο φεγγάρι ἀστραφτε μεσδυρανὶς πανώριο καὶ δλόγυρα τὰ χοντρά κερποῦζια οὐρμαζαν καὶ κριτσινοῦσαν σὰ νὰ σπαζαν γυαλιά. Εἶχε βγάλει τὸ μάθρο σκουτί του καὶ τὸ χτύπησε χάμου. «—Στρώσου τώρα ἐδῶ,

μακριές φράσεις πού δὲν εἶχαν καμιά σημασία, μοῦ φαίνεται πὼς δὲν ἔλεγα τίποτα καινούργιο....

—Πρόδωσες τὸν ἄντρα σου, Βέρα. Λύπησες τὰ ἐμπιστευτικά μάτια.

—Ἔτσι ἔπρεπε νὰ γίνει. Μιά φορά μοναχά, μιὰ μόνη φορά σ' ἄλλη μου τὴ ζωὴ, θέλησα τὴν εὐτυχία μου καὶ τὴ δική σου, ἄς εἶναι καὶ γιὰ μιὰ μόνη ὥρα. Καὶ τὴν ἔχουμε τώρα. Γιὰ δέξ' ἡ ματιά μου ἀνοίγεται, τὸ πρόσωπό μου εἶναι γιομάτο χαρὰ.

Καὶ τὴν κοίταξα μέσ' στὰ καθάρια τῆς μάτια καὶ τὴν πίστεψα καὶ τὴν ἐννοίωσα. Καὶ καταλάβαινα ὅτι αὐτὸ ποτές δὲ θὰ ξαναγενεῖ.

—Καὶ θὰ κοιτάξεις τὸν ἄντρα μὲ αὐτὰ τὰ ἴδια μάτια;

—Ναί! τὸν ἀγαπῶ! Τό ξέρεις. Καὶ δὲ θὰ μάθει τίποτα ποτές, γιατί ἂν θὰ μάθαινε θὰ ἤθελε ἀμέσως νὰ μὲ συχωρέσει καὶ τότε θὰ γινότανε γελοῖος. Γιατί δὲν ὑπάρχει τίποτα πού νὰ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ συχώρεση.

—Δὲν πρέπει, ὄχι, Βέρα, νὰ μάθει τίποτα.

Μοῦ εἶχε γυρίσει τὴν πλάτη καὶ ἔβαζε μπρὸς στὸν καθρέφτη μιὰ χτένα στὰ μαλλιά της. Πὼς πηγαίνει μιὰ τέτοια κίνηση στὶς καλοσώματες γυναῖκες!

—Δὲν ὑπάρχει ἁμαρτία κεῖ πού δὲν αἰσθάνεται κανεὶς μετάνοια. Μπορεῖ νὰ μετανοιώσεις γιὰ κείνο πού ἔμα' ῥθεῖ ἡ ὥρα σου τὸ παίρνεις; Παίρνεις ἀπὸ τὴν ὑπάρξη τὴ μοναδική στιγμή, τὴ στιγμή πού εἶναι τὸ κέντρο, πού εἶναι ὁ ἔξονας, γύρω σ' αὐτὴν γυρίζει κύκλος ἀπὸ μέρες καὶ νύχτες, ὁ κύκλος τῆς ζωῆς. Καὶ ὑπάρχει τέτια στιγμή, τέτιο κέντρο, τέτιος ἔξονας, ναί, πρέπει νὰ ὑπάρχει σὲ κάθε ἀνθρώπινη ζωὴ. Μόνο δὲν μπερδεύεται πάντα μὲ τὴν ἄλλη στιγμή, μὲ τὸ κέντρο μιᾶς ἄλλης ζωῆς. μὰ ὅταν ἐνώνουνται, ὅταν συμπτέφουν, τότε ἡ ἁρμονία εἶναι, τέλεια, τότε μαζί φτερουγίζουν σὲ μιὰ μελωδία, σ' ἓνα τραγούδι, σ' ἓναν ὕμνον μοναδικό, ὅπως φτερουγίσουμε μεῖς σήμερ γιὰ πρώτη καὶ τελευταία φορά... ὄχι δὲ θὰ ξαναγίνει... Μὰ φτάνει... σὲ χαιρετάω... Αὔριο σὲς περιμένω... Φτάνει, φτάνει...

—Τέλειωσε;

Μὲ κοιτάζε αὐστηρά.

—Εἶμαι παντρεμένη, ἀγαπῶ τὸν ἄντρα μου. Τὸ ξέρετε καλὰ... Μὴ μὲ συνοδέετε... λοιπὸν ἄ-βριο σὲς περιμένω.

Κ' ἔφυγε.

*

Καὶ νὰ πάλαι, κάθε βράδι καθόμουν σιμά της στὸ πιάνο καὶ κοιτάζω καὶ ἀκούω νὰ ζυπνῶν τὰ δάχτυλά της οἱ κοιμισμένες μελωδίες. Ἐπειτα οἱ τρεῖς μας κουβεντιάσαμε φιλικὰ, ἤσυχα, ἐκείνη, ἐγὼ καὶ ὁ ἄντρας της μὲ τὰ μάτια του πάντα γλυκὰ, πάντα ἐμπιστευτικά, σὰ νὰ θέλουν νὰ πουν·

«Ἄς εἴμαστε ἀπλοί».

Καὶ ὅταν χτυποῦν δέκα, σηκώνομαι, μοῦ δίνει τὰ δυὸ τῆς χεῖρα εἰσάγοντας πίσω τὸ σῶμα της ὀλά-καιρο, καὶ εἶναι τόσο κοντὰ μου καὶ εἶναι τόσο μακριά... Καὶ φιλῶ τὸ ἄσπρο δέγμα της καὶ σφίγγω πάνω στὰ μάτια μου τὰ λεπτὰ καὶ μικρὰ δάχτυλα πού μέσα κοιμούνται οἱ ξεχασμένες μελωδίες... Καὶ θυμάμαι κείνο τὸ χιονιστερό βράδι τοῦ Νοέμβρη, τὸ μοναδικό μας τραγούδι, τὸν ὕμνον μας πρὸς τὴν εὐτυχία καὶ τὴ νιότη... πού ποτὲ δὲ θὰ ξαναγίνει.

Καὶ φεύγω....

*

Κ' ἔτσι ἀπὸ βράδι σὲ βράδι...

Μόσκα 1901—1905.

Μ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΣΥ ΠΑΡΘΕΝΑ, ΕΣΥ...

Σὲ μιὰν ἀλάκαιρη Ἀνατολικὴ ὁμορφιά

Μέσα στὴ γῆ παντοινὰ
θὰ ἔμενε κρυμμένο
τ' αἰμίμητο λιθάρι
κι ἄλυσσο ἢ χρυσή,
καὶ στὰ νερὰ τὰ σκοτεινὰ
τῆς θάλασσας χωσμένο
τ' ἄγνὸ μαργαριτάρι,
ἂν ἔλειπες ἐσύ.

Τὰ ἄνθη θενὰ εἶτανε
εἰς τὰ βουνὰ χοιτάρι,
στὶς ρεματιὲς θαμμένα,
στὸ λόγγο τὸ δασὺ,
ἐὰν ἐδῶ δὲν εἶχανε
χεράκι νὰ τὰ πάρῃ.

χρυσό μου νυχτοπούλι...—». Ἐγὼ χαλίπων καὶ ἔ-σθυνα· «—Ἄσε με εἶμαι μικρὴ ἀκόμα...Εἶμαι μι-κρὴ ἀκόμα, νὰ χαρεῖς τὰ μάτια σου, ὅσε με...».—
«Μὴ μ' ἀρνιέσαι τώρα... Κανένας δὲ μὰς γλέπει, Φώτω...», μοῦ ἀνέσαινε μέσθ' ἀπὸ τὸ στήθος καὶ μοῦ ρο-φούσε τὰ μάγουλα μὲ τὰ ξεφλουδισμένα χεῖλια του τόσο πού κίνησαν αἷμα. «—Ὅχι...ὄχι...δὲ θέλω...
Θὰ μὲ μαλώσουνε στὸ σπίτι... Ἡ μάνα μου θὰ μὲ φορῇ σὲ τὸ ξύλο... Ἀργίσα πολὺ...»—«Σώπα!...
Θὰ μὰς ἀκούσουν καὶ θὰ ντροπιαστεῖς... Λούφαζε μουσκάρι μου...». Τὰ πουλιὰ κόβονταν τότες ἀπ' τὸ κελάρημα καὶ οἱ μπακαῖοι σὲ μιὰ μπάρα παραπέρα τραγουδοῦσαν καὶ χαίρουνταν».

«Στὸν παγανὸ τὸν κάμπο τὰ σπαρτὰ εἶχαν ξε-σταχιάσει καὶ μάζωναν γάλα καὶ ρούσκωναν μέρα μὲ τὴ μέρα. Εἴλυνα τὰ μαλλιά μου καὶ ἔτρεχα μὲ τίς ἄλλες χωριατοπούλες στὰ σύνορα τῶν χωραφιών πού ἀνοίγαν τὰ μονοπάτια καὶ γυλιόμην ἀναμένη καὶ κόκκινη σὰν τὸ σκασμένο ρόιδο. Τὰ βυζιά μου εἶταν πετρωμένα καὶ τὸ κορμί μου ἀρχινοῦσε νὰ μεστῶνει τόσο πού κάθε ὥρα ξεθιλόμην τὸ στενό μου φου-στάνι γιὰ νὰ μὴ σκιστεῖ γύρω στὰ κόρφια μου. «—
Κοίτα, καλέ, τὴ Φώτω πόσο γλήγορα πῶς μεγά-

λωσε!...—Κουκουναίρι θὰν τὴ θρέφει ἡ μάνα της...
—Ψήλωσε καὶ ἀπλώσε γοφούς σὰν καμιά γυναῖκα γκαστρωμένη...—Φτύστε την, μωρή, φτύστε την νὰ μὴν ἀθασκαθεῖ!...—Σκόρδο νὰ τῆς κρεμάσουμε τῆς προκομένης!...—», θαμνίσκονταν οἱ ἀμελέτητες κο-πέλλες. Τὰ μάτια μου χάνονταν καὶ κλειόσαν ἀπὸ τὰ λιγωμένα γέλια μου καὶ ἔπειτα ξερίζωνα στὸν ἀέ-ρα κανένα στάχι μὲ τὰ δόντια καὶ τὸ μασοῦσα μὲ λύσσα. Εἴφνου μέχαναν ἀπὸ τὰ μάτια καὶ ἐγὼ μπου-σουλούσα μὲ τὰ τέσσερα καὶ τρύπωνα ἀνάμεσα στὶς καλαμιὲς συλλοησμένη καὶ θολή. Κάποτες διαβαί-ναν ἀπὸ κοντὰ μου καὶ νοιάζονταν γιὰ μένα: «—
Μιὰ προζενήτρα κόνεβε προφές στὸ σπίτι τοῦ Νικόλα... Λένε πὼς τὴ θέλει ἓνας πσίλιγκας ἀπ' τὸ Ζητού-νι... Θέ μου, ὥσπου νὰ ἔξασκενται!...», εἶλεγε ἡ Παγούνη. «—Τώρα πρωτοφανερώνεται στὴ χώρα τέ-τια κοπέλλα... Τὰ μαλλιά της γυαλίζουν καὶ φέγ-γουν σὰ χρυσάφι καὶ δυὸ κίτρα λές κρατάει στὰ στή-θια της κρυμένα... Ποιὸς θὰ ξυθωθεῖ νὰ βάλει χεῖρ πά-νου της;...», ἔκρενε κλαφτὰ μιὰ γειτονοπούλα, ἡ Κορίνα. «—Ἡ ματιά της φεγγαρίζονταν καὶ ξόρ-κιζε ζωδιές... Ὅλα τὰ μάγια τὴν ἐπίασαν, μὰ δὲ θὰ χαρεῖ πολὺ τὴ νιότη... Μιὰ τοιγάρνα γυαλιά τῆς εἶδεινε τὴν περασμένη βδομάδα τὴ μοῖρα καὶ

τὰ στήθη τὰ παρθένα,
ἂν δὲν εἴσουν ἐσύ.

Χαρὰ καὶ γέλιο δάλειπε
καὶ ἡ καρδιά πηγμένη
νὰ τὴν κυποῦν τὰ κύματα
σὰν τὸ ἔρημο νησί,
καὶ ἡ λύρα μου δὲ δάβρισκε
ἐν' αἶσθημα ἡ καμμένη
τόσα γλυκὰ λαλήματα
ἂν δὲν τῶδινες σὺ,
Ἐσὺ παρθένα, ἐσύ.

ΣΠΥΡΟΣ Ι. ΠΕΡΟΥΛΗΣ

ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

VI

ΤΟ ΒΑΠΟΡΙ

Μέσ' ἀπὸ τὰ κρουσταλλογάλανα τοῦ πελάου οὐ-ρανοθέμελα πολλές φορές οἱ νησιῶτες τὸν εἶδαν νὰ βγαίνει τὸν κατάμαυρο τὸν καπνὸ.

Μὰ πρῶτος τότε πρωτόειδε στὸ ξάγναντο νησάκι μας, πέρα κατὰ τὸ Μηρτώ, δεξιά καὶ πέρ' ἀπὸ τὴν Παραπόλα, τὸ λειβαδόνησο, πρῶτος τότε πρωτόειδεν ὁ μπαρμπα-Λινάρδος, ὁ πρωτομάστορης, καθήμενος πρὸς τὰ σκαλοπάτια τοῦ Φαναρίου τοῦ Λιμανιοῦ, νὰ πάρει λίγη ἀνάσα, στὸ γραιγαλάκι ἀγνάντια, καταϊ-δρωμένος, ὁλημέρα κάτου ἀπὸ τὸν ἥλιο βγάζοντας ἀ-χνάρια, γιὰ νὰ σκαρώσει τὸ τρεχαντήρι τοῦ γαμπροῦ του—τοῦ ἔχτου γαμπροῦ του—πού τότεζε προικιό, ἄσπρο, ξαρμάτωτο...

*

Πρῶτος τότε πρωτόειδε στὸ ξάγναντο νησάκι μας τὸν μαῦρο, τὸν κατάμαυρο καπνὸν ὁ Μπαρμπα-Λινάρ-δος ὁ πρωτομάστορης τοῦ ταρασανῆ.

Καὶ φόρεσε τὰ ματογυῶλια του· καὶ ἔβαλε τὸ χεῖρ του, ὕστερς τὰ δυὸ του χεῖρα, τὴ μιὰ παλάμη σιμά στὴν ἄλλη, πάνου ἀπὸ τὰ ματόφρυδά του τὰ πυκνὰ καὶ σὰν τοῦ ξαφρισμένου δυσιδαίμενα, πού, μεσάνυχτα, ἀντικρύζει στοῦ στοργυλοφέγγαρου τὴ φεγγαβολὴ καὶ σὰν κυπαρισσοῦ κορμωστασιά νάνε-

ἄλλη μιὰ εἶχε στρώσει τὸ παλιὸ σακί της χάμω, κόντηνε τὸ ψηλὸ κορμί καὶ σταθεροποδοι καθοῦμενη ἄγγιζε μὲ τὰ μάθρα δαχτύλια της ἓνα ντέφι κοκ-καλένιο... Ἐλεγε πὼς δὲ θὰ καρπώσῃ ἐδῶ ἡ Φώτω, μὰ ἡ τύχη της εἶναι στὸν οὐρανὸ ψηλά... Καρκαῖα μακρινόρου, ξύλα νὰ χῶσει μὲς στὰ ξημνὰ τὰ μά-τια της...», σαλιάριζε μιὰ νύπαντρη γυναῖκα πού εἶχε ζυγώσει τώρα στερνὰ ζαλικωμένη γρασίδι. Σὰ γυρνοῦσα σπῖτι μὲ τὸ σκοτάδι, μαντάλωνα τὴν πλου-μισμένη μου κάμαρα καὶ ἔπειτα τὰπίστομα σὲ μιὰ ὑάθα λυωμένη πού βαστοῦσε μὲ ραφές καὶ κουρέλια. Μέπιανε τὸ παράπονο, ἡ ἀνάσα μου πνίγονταν καὶ εἶ-μαν μιὰ χολοσκασμένη. Ἐκλαίγα, ἐκλαίγα μοναχὴ μου σὰν τὸ γκιώνη καὶ τὸ γῶμα κάτου μούσκεβε σὰν ἀπὸ βρύση. Ὁξω στὸ γκιόατι ἡ μάνα μου ὁρ-μήνεβε τὸν πατέρα· «—Ὅχι, νὰ μὴν τὸ βγάλουμε ἀπ' τὸ χωριὸ τὸ κορίτσι... Δὲ θέλω νὰ τὸ δώσουμε στὰ ξένα... Κάλιο ἐδῶ μ' ἓναν κασιδιάρη, πέρια μα-κριὰ μὲ νοικοκύρη... Τὴν πονεῖ ἡ καρδοῦλα μου...»
—Ἡ Φώτω εἶπε πιά τώρα... Δὲν εἶναι γιὰ νὰ καρτεροῦμε... Πρέπει νὰ τὴν προφτάσουμε νὰ μὴν πάει καὶ τὸν ἔβρει μοναχὴ της τὸν ἄντρα... Δὲν εἶ-δες πού δὲν τὴ βολεῖ τὸ σπῖτι;...» «Μὲ τὰ ρούχα πού φορεῖ τὴ θέλουν. Μοῦ προζενοῦν τὸ χιονάτο